

Формування змісту сучасної шкільної літературної освіти на базовому предметному циклі навчання: теоретичний аспект

*Т. О. Яценко, доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник відділу
навчання української мови та літератури*

Зміна парадигми сучасної шкільної літературної освіти актуалізує проблему розроблення її нового змісту на базовому предметному циклі навчання в контексті вимог Державного стандарту базової середньої освіти (2020) та оновленої Типової освітньої програми (2024).

Формування змісту шкільної літературної освіти відбувається в декілька етапів, що пов'язані з його проектуванням і реалізацією. На етапі проектування визначено такі рівні: 1) розроблення теоретичних засад/концепції змісту шкільної літературної освіти, визначення його структури та функцій; 2) конкретизація змісту в предметному аспекті – навчальні предмети «Українська література» та інтегрований курс «Література (українська та зарубіжна)», що відображається у чинних модельних навчальних програмах шкільних літературних курсів; 3) розроблення навчального і методичного матеріалу, що реалізується у підручниках, навчальних програмах, календарно-тематичних планах, навчальних і методичних посібниках, методичних рекомендаціях.

Етап реалізації передбачає впровадження змісту шкільної літературної освіти в шкільну практику навчання української літератури чи інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної), що стає одним із чинників особистісного та читацького розвитку учнів.

Концепція змісту сучасної шкільної літературної освіти для 7–9 класів ґрунтується на дидактичних принципах наступності та перспективності в шкільному навчання літератури, відповідності віковим особливостям та особливостям художнього сприймання учнів-підлітків, поступового ускладнення навчального матеріалу, базується на засадах особистісно орієнтованого, компетентнісного, культурологічного, діяльнісного, інтегрованого підходів, текстоцентричному та читацькоцентричному принципах, що сприятиме послідовному набуттю учнями предметних знань, наскрізних умінь, розвитку предметної (читацької) та ключових компетентностей.

У контексті сучасних освітніх пріоритетів зміст шкільної літературної освіти на базовому предметному циклі навчання орієнтований на розвиток компетентних читачів із усталеною потребою читання художньої літератури, національно свідомих громадян і патріотів України з гуманістичним світоглядом, здатних висловлювати власну критичну думку про прочитане, усвідомлювати загальнолюдські та національні цінності, відтворені у високохудожніх надбаннях класичної, сучасної української і зарубіжної літератур і застосовувати здобуті предметні знання й вміння в нових навчальних і життєвих ситуаціях.